

คำนำการพิมพ์ครั้งที่ 2

ด้วยฝ่ายตำราได้แจ้งให้ทราบว่า ตำรา PY 337 (สุนทรียศาสตร์) มีจำนวนเหลือน้อย จึงได้ดำเนินการขออนุมัติพิมพ์ครั้งนี้เป็นจำนวน 500 เล่ม เพื่อให้ทันใช้ในภาคการศึกษา 1/2537

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้สอน และตำราสุนทรียศาสตร์นี้อยู่ในระหว่างการปรับปรุงเนื้อหา และจัดทำให้เป็นแบบตำราที่ศึกษาด้วยตนเอง การพิมพ์ในครั้งนี้จึงให้เป็นไปตามรูปเล่ม และเนื้อหาเดิม โดยไม่มีการแก้ไขใด ๆ

ดร.ลักษณวัฒน์ ปาละรัตน์

ตุลาคม 2536

คำนำ

วิชา PY 345 สุนทรียศาสตร์เล่มนี้ ได้เปิดบรรยายเป็นวิชาเลือกเสรีในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2524 ในการเปิดบรรยายครั้งแรกได้ประสบปัญหา คือยังไม่ได้พิมพ์ตำราเรียนขึ้นใช้ แต่ก็ได้จัดทำเอกสารคำบรรยายประกอบการสอนเพื่อแจกจ่ายให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนเสมอมา ในการค้นคว้าเพื่อจัดทำเอกสารประกอบคำบรรยายแต่ละบท ก็ยังประสบปัญหาอยู่ เพราะตำราทางวิชาการสำหรับใช้เป็นแหล่งค้นคว้าของไทยเรายังมีไม่เพียงพอ แม้ตำราของฝรั่งเองก็นับว่ายังแคบกว่าสาขาวิชาการอื่น ๆ และที่มีอยู่ก็วางขอบเขตกว้างขวางเกินไป อนึ่ง ตำราทางวิชาการของไทยเราส่วนใหญ่ที่ใช้กันอยู่สถาบันการศึกษาของไทย ก็มุ่งเน้นไปในด้านของศิลปศึกษาโดยตรง จึงเป็นเรื่องเอื้ออำนวยต่อนักศึกษาศิลปโดยเฉพาะ ความมุ่งหมายของวิชาสุนทรียศาสตร์นี้ จึงต้องการมุ่งแสดงให้เห็นทัศนคติทางปรัชญาเป็นหลักสำคัญ ซึ่งจะเป็นส่วนสร้างทัศนคติทางปรัชญาของนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาปรัชญาเป็นวิชาเอกหรือวิชาโท หรือที่เรียนวิชาการอื่น ๆ ที่ต้องการทราบทัศนคติทางปรัชญา เช่น วรรณคดีอังกฤษ วรรณคดีอเมริกัน หรือศึกษาภูมิปัญญาของโลกตะวันตก และในด้านที่เกี่ยวกับโลกทรรศน์และชีวทรรศน์ของนักคิดผู้ทรงภูมิปัญญานั้น ๆ ด้วย

วิชาสุนทรียศาสตร์ จึงเป็นวิชาที่กว้าง ในความหมายทางขอบเขต แม้จะเน้นแสดงในทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องของความงามเป็นหลักสำคัญก็ตามแต่ความงามนั้น รวมทั้งความงามตามธรรมชาติและความงามของศิลปด้วย ความงามตามธรรมชาตินั้นอยู่เกินขอบเขตของศิลป เพราะถือว่า ศิลปนั้นจำกัดขอบเขตอยู่ที่เป็ผลผลิตแห่งการสร้างสรรคอันอัจฉริยะของมนุษย์คือศิลปิน แต่ก็เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่วิชาสุนทรียศาสตร์จะต้องกล่าวถึงความงามและการสร้างสรรคของงานศิลปด้วย มีปัญหาอยู่มากที่ยากต่อการเข้าใจชัดในคำศัพท์ต่าง ๆ แม้แต่คำว่า การสร้างสรรค ก็มีขอบเขตอยู่ที่การสร้างสรรคของมนุษย์ศิลปินหรือของพระเจ้า เพราะเกี่ยวกับเรื่องการตีความทางคุณค่าทางจิตวิญญาณของมนุษย์ในโลกตะวันตกนั้น รวมไปถึงการสร้างสรรคโลกของพระเจ้าด้วย คือพระองค์ทรงเป็นสถาปนิกโลก (Demiurge) ปัญหาเหล่านี้เอง จำต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาในหลาย ๆ เรื่อง เช่น อัจฉริยภาพ การบันดาลใจและการบันดาลสร้างของศิลปิน เป็นต้น

ดังที่กล่าว การเปิดสอนกระบวนวิชาสุนทรียศาสตร์นี้ มุ่งที่จะแสดงทัศนคติในทฤษฎีเกี่ยวกับความงาม ในประสบการณ์ของนักคิดปรัชญาเป็นหลัก เพราะฉะนั้น ความคิดเกี่ยวกับ

ความงาม จึงมักเป็นเรื่องทฤษฎีแห่งเหตุผลทางปัญญาเป็นสำคัญ ซึ่งอาจมิใช่ประสบการณ์ตรงของศิลปิน เพราะศิลปินที่แท้จริงนั้น ผู้เขียนเข้าใจว่า เป็นเสมือนนักบุญหรือพระมุณีทั้งหลาย ผู้เห็นแจ้งสรรพสิ่งในกระบวนการของธรรมชาติ ท่านเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องรู้เหตุผลแห่งทฤษฎีในเรื่องใด ๆ แต่ประสบการณ์ตรงความคิดที่เฉียบคมในการมองเห็นสรรพสิ่งอย่างทะลุปรุโปร่ง ประจักษ์ชัดอยู่ในจิตวิญญาณของท่านอยู่แล้ว ความเฉียบคมในสายตาภายในของท่าน พร้อมทั้งจะถ่ายทอดงานศิลปะออกมาสู่สายตาโลก โดยท่านไม่จำเป็นต้องยึดติดอยู่กับคำว่า งามหรืออัปลักษณ์ อย่างคนธรรมดาสามัญ ท่านเหล่านี้ อาจไม่สามารถอธิบายผลงานที่สร้างสรรค์ได้เท่ากับนักวิชาการ ซึ่งตั้งตนเป็นผู้เชี่ยวชาญวิจารณ์ผลงานศิลปะของศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ของโลกได้ทุกแง่มุม โดยที่ตัวเองสร้างไม่ได้เลย

ในระยะแรก ๆ ของการเปิดสอนวิชานี้ คือตำรายังไม่พร้อม เป็นความลำบากของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนแล้วไม่มีตำราอ่าน และไม่มีเวลามาฟังคำบรรยายประจำ แต่สำหรับนักศึกษาที่มาเรียนอย่างสม่ำเสมอไม่มีปัญหาอะไร เอกสารประกอบคำบรรยายได้ค้นและเขียนเป็นบท ๆ ไป โดยเลือกเรื่องที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญของวิชาก่อน เรื่องราวและเนื้อหาของแต่ละบทเมื่อนำมารวมเป็นเล่มขึ้นแล้ว อาจดูเป็นความลึกลับกันอยู่บ้าง หรืออาจเชื่อมความในบทแต่ละบทไม่สนิทนัก หรือข้อความในบางบทตอนอาจมีความคาบเกี่ยวกันบ้าง

ในการรวบรวมจัดพิมพ์ขึ้นเป็นเล่มครั้งแรกนี้ มีความเร่งรีบมากโดยกำหนดพิมพ์เสร็จทันใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ด้วยซ้ำไป แต่การเตรียมต้นฉบับชักช้าไปมาก เร่งไม่ได้ตามกำหนด แม้เวลานี้จะเตรียมต้นฉบับเสร็จ ก็ยังไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร ยังมีปัญหาที่จะต้องขัดเกลากันอีกมากแห่ง แต่เพื่อเร่งให้ทันใช้เรียนในภาคการศึกษาที่ 2/2529 เพื่อใช้ไปพลางก่อน โดยเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คือ ผู้เรียบเรียงไม่ต้องลำบากในการจัดเตรียมเอกสารคำบรรยายแจกใช้ในแต่ละเทอม และนักศึกษาที่ไม่มีเวลามาเรียนประจำ ลงทะเบียนเรียนแล้วมีหนังสือเรียนใช้เป็นแนวทางการศึกษาไปก่อน

ในการจัดพิมพ์เป็นเล่มครั้งแรกนี้ อาจมีปัญหาในบางบทตอน เรื่องความหมาย หรือสำนวนที่ยังไม่ได้ขัดเกลารัดกุมพอ ซึ่งควรจะมีเวลาตรวจและจัดทำให้สมบูรณ์มากกว่านี้ และการพิมพ์ต้นฉบับครั้งนี้ ที่ยังไม่ลงบรรทัดตอนให้เหมาะสมก็เป็นปัญหาเช่นกัน ก็จำเป็นต้องให้ผิดพลาดไปก่อน เพราะฉะนั้นนักศึกษาและท่านผู้สนใจที่ใช้หนังสือนี้ศึกษาเพื่อเตรียมตัวสอบหรือแสวงประสบการณ์ในด้านนี้ หากมีปัญหา ผู้รวบรวมและเรียบเรียงยินดีน้อมรับด้วยความเต็มใจ และหวังที่จะได้รับ

คำติชมจากท่านผู้รู้ เพื่อปรับปรุง แก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ในการจัดพิมพ์ครั้งต่อไป

ผู้รวบรวมและเรียบเรียง ขอขอบคุณท่านเจ้าของตำราทางวิชาการในเรื่องนี้ ซึ่งได้อาศัย
มันสมองจากผลงานของท่าน จนทำให้งานทางวิชาการเรื่องนี้สำเร็จเป็นเล่มหนังสือขึ้นมาได้ ขอ
ขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิมากท่าน ทั้งที่เป็นครูอาจารย์โดยตรงและโดยอ้อม ที่ได้กรุณาชี้แนะ
ปัญหาต่าง ๆ และความเข้าใจชัดเจนของข้อความในบางบทตอน ทั้งยังคอยตักเตือนให้กำลังใจ
อยู่เสมอ ขอขอบคุณท่านที่ช่วยเตรียมและพิมพ์ตีต้นฉบับทุกคน ซึ่งได้เปลี่ยนมือกันพิมพ์หลายครั้ง
หลายหนและหลายคน จนเป็นผลสำเร็จขึ้นได้นี้

หวังว่า หนังสือวิชาสุนทรียศาสตร์เล่มนี้ จะเป็นที่ยอมรับและเป็นแนวทางเอื้ออำนวย
แก้ปัญหาให้นักศึกษาและท่านผู้สนใจได้รับประโยชน์ตามสมควร

อ.พ่วง มীনอก

ภาควิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

10 สิงหาคม 2529